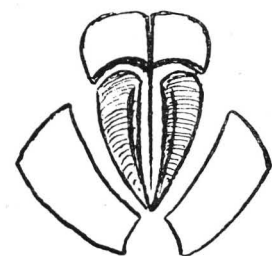

De voortplanting geschiedt door eieren. De vogelspinnen (*Aviculariidae*) zijn be-
woonsters van Zuid Amerika, Afrika en tropisch Azië. Bij dag verbergen zij zich in
donkere schuilhoeken: boomspleten, onder steenen, zelf gegraven gangen in den grond,
etc. 's Nachts komen zij te voorschijn en maken jacht op iedere prooi, die zij meenen te
kunnen vermeesteren. Naar spinnenaard wordt groote zorg voor de eieren gedragen. Een
mooi boekje met aardige illustraties over 't leven der spinnen is: R. A. ELLIS, *Im Spin-
nenland* (Schriften des Deutschen Lehrer-Vereins für Naturkunde. Verlag
K. G. Lutz. Stuttgart).

Wat ik nu zelf van mijn gevangene gezien heb is, alles bij elkaar
genomen wel niet erg veel, maar toch interessant genoeg, om er 't een
en ander van mede te deelen. Binnen korten tijd was in de doos, waarin
ik 't dier geplaatst had reeds een vrij groot, wit spinsel gemaakt, van boven
naar beneden over een tamelijk groote oppervlakte. 't Is geen vangweb.

't Spinsel vormt meer een basis, waaruit de prooi met zeer groote
snelheid besprongen kan worden. Met haar kleine klauwtjes zet de spin
zich zoo stevig vast, dat 't niet gemakkelijk is, haar los te rukken. Ik had van

te voren het touw verwijderd, door de gevaarlijke kaakvoelers met een pincet samen te knippen
en daarna het touw los te knippen. De voeding levert niet veel moeilijkheden. Met torren,
sprinkhanen en stukjes rauw vleesch stelt de spin zich tevreden en 't is vermakelijk om te zien,
met welk een woede zij de insecten overmeestert. Zonder aarzelen stort zij zich op 't insect,
dat men haar voorhoudt. 't Gift werkt snel. Binnen korten tijd is de prooi
bewegingloos. Van 't omwikkelen met spindraden is geen sprake. Dat is
trouwens vrijwel overbodig ook, want de giftklauwen werken afdoend.

IV

Fig. IV Cheliceren van
Selenocosmia javanensis (Schematisch; ver-
groot).

Wel is 't spinsel kleverig en blijft menig insect er in hangen,
maar hoofdzakelijk bemachtigt de spin haar buit, door er uit haar
schuilhoek op te springen. Zij gaat ook wel, zooals de wolfspinnen
plegen te doen al loopend en langs den grond „snuffelend” op jacht.
't Verwerken van 't voedsel kost de spin tamelijk veel moeite vooral bij
harde torren en dergelijke. Zachtere dieren verdwijnen veel spoediger.
't Slijm, waarmee de prooi bij 't eten bedekt wordt, schijnt me toe een
oplossende uitwerking te hebben. Dat is wel noodig ook, want 't
kauworgaan is niet bijster ontwikkeld. Een overrijp stukje pisang valt
zeer wel in haar smaak. Bij herhaling zuigt de spin er aan. Uit dorst?

Men kan de vogelspinnen gemakkelijk in 't leven houden. Met
't openen van de doos moet men zeer voorzichtig te werk gaan, want
de spin kan ongeloofelijk hard lopen en is in korten tijd overal tegenop geklommen.
En ik weet bij ervaring, dat 't niet gemakkelijk is, de gevangene weer terug te brengen.

Djocjacarta, September '25.

C. J. LOUWERENS.

III

Fig. III Cheliceren van
Tegenaria (Schema-
tisch, vergr.).

CROTONS.

Een der bekendste en meest voorkomende sierplanten, die men in Indië op vele erven
aantreft, is *Codiaeum variegatum* (LINN.) BL., ten onrechte *Croton* genoemd, ofschoon ze
ze daarop niet lijkt; wel behooren beide plantensoorten tot dezelfde familie n.l. de
Euphorbiaceae of Wolfsmelkachtigen. In Indië is de bovengenoemde plantensoort vrij
algemeen onder den inlandschen naam poering bekend.

Van *Codiaeum* bestaan er talrijke variëteiten, die in vorm en kleur der bladeren van elkaar verschillen. Er zijn er met smalle en met breede bladeren. Enkele hebben kurketrekervormig gedraaide bladeren, andere hebben bladeren, waarvan de bladschijf uit twee deelen bestaat, die door de middennerf verbonden zijn; deze laatste vorm wordt wel blad-steel-blad-*Croton* genoemd.

Eenige zijn, vooral opvallend door hun gele, roode, donkergekleurde of gevlekte bladeren. Dikwijls ziet men planten met denzelfden vorm van blad, terwijl de teekening of kleur der bladeren voor de verschillende planten verschillend is. Kweekt men planten met donker gekleurde bladeren in de schaduw, dan blijven ze dikwijls langer groen. Volgens Dr. J. J. SMITH in de „Bijdrage XII tot de kennis der boomsoorten op Java” is de plant uit de Molukken afkomstig en beschreef reeds RUMPHIUS een respectabel aantal vormen. Juist door die

verscheidenheid van bladvormen en kleuren heeft *Codiaeum* de aandacht getrokken en ruim veertig jaar geleden — ik meen omstreeks 1882 — was ze in Indië een modeplant en werden er onzinnig hoge prijzen voor betaald met het gevolg, dat er toen zeer veel planten gestolen werden. Een dergelijke dwaasheid om zeer hoge prijzen te betalen had men in de 17de eeuw bij den beruchten tulpenhandel in Holland, terwijl men dit nu voor Orchideeën doet. In Europa worden nu allerlei fraaie variëteiten van *Codiaeum* in bloemenwinkels verkocht.

Eenige jaren geleden vond ik te Toeban, door den heer CH. COSTER, toen houtvester aldaar, er op gewezen, een zeer eigenaardige plant van *Codiaeum*. De oorspronkelijke plant was breedbladig met gele vlekken op het blad, zooals men die dikwijls aantreft (fig. 1 links.). Hier en daar waren er takken aan met smalbladige bladeren met dezelfde bladteekening, waarbij er enkele den blad-steel-blad-vorm hadden (fig. 1 rechts.).

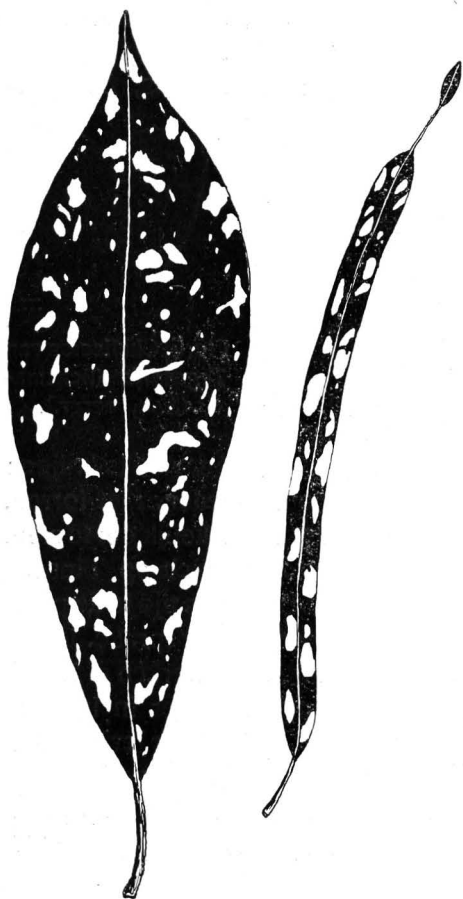

Fig. 1 Twee bladeren van één exemplaar van *Codiaeum variegatum*.

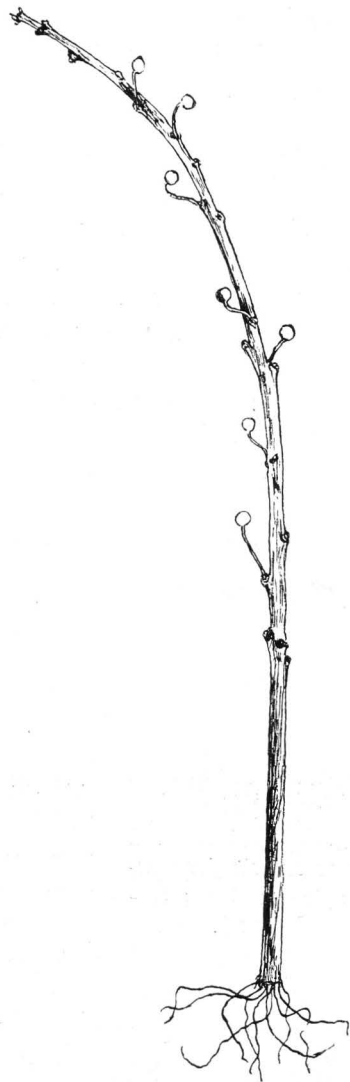

Fig. 2 Bewortelde bloeiwijze van *Codiaeum* met nog gesloten mannelijke bloemen.

Dit was dus een geval van knopvariatie, zooals men soms ook bij andere planten aantreft. Het zou in verband hiermee en met de veelvormigheid dezer plantensoort m.i. wel loonend zijn zaden der variëteiten van *Codiaeum*, zoowel door zelfbevruchting als door bastardeering verkregen, uit te zaaien om te zien, hoe de afstammelingen zich, wat blad-vorm en bladteekening betreft, gedragen.

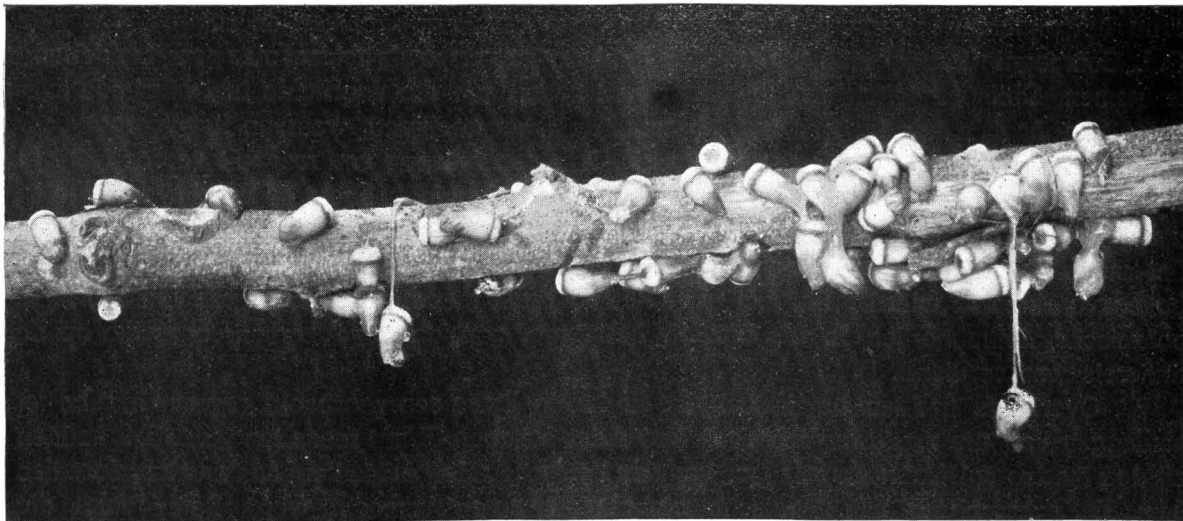
Codiaeum wordt voor zoover me dit bekend is, hier alleen door stekken vermeerderd. Aan dezelfde plant ontstaan er aan verschillende bloeiwijzen mannelijke of vrouwelijke bloemen; de plant is dus eenhuizig. Vruchten vond ik tot nu toe heel zelden en was nog niet in de gelegenheid om ze uit te zaaien. Plant men een blad met den bladsteel in den grond, dan ontstaan daaraan alleen wortels. Dit gaat vrij gemakkelijk en langer dan een jaar had ik in mijn tuin en in flesschen met water dergelijke bewortelde bladeren. Hetzelfde, nl. alleen wortels vormen, treft men ook bij andere plantensoorten aan b.v. bij *Ficus elastica* en *Coleus*-soorten. Meestal gaan bladeren van andere planten dood, wanneer men ze zoo steekt, terwijl enkele in staat zijn ook knoppen te vormen, b.v. *Begonia*-soorten en het bekende *Kalanchoë pinnatum* PERS. (*Bryophyllum calycinum*) of tjotjor bèbèk. Daarentegen is het lastiger om de bloeiwijzen zich te laten bewortelen; meestal gingen ze dood. Door ze onder gewone drinkglazen te kweeken, kreeg ik na ruim een maand wortels aan enkele bloeiwijzen van *Codiaeum* en hoop later na te gaan, hoe die zich verder gedragen (fig. 2).

Uit Djombang en Magetan kreeg ik onlangs een paar takken van *Codiaeum*, die overdekt waren door een soort duivelsnaaigaren of *Cuscuta*, vermoedelijk *Cuscuta timor-ensis* welke ik ook op andere planten aantrof.

Dr. A. RANT.

VERSPREIDING VAN LORANTHUS-ZADEN DOOR DE BOEROENG TJABÉ, *DICAUM FLAMMEUM* SPARRM.

Het is een bekend feit dat vogels bij de verspreiding van tal van planten een grote rol spelen. Een sprekend bewijs daarvoor wordt door het onderstaande geleverd.

Takje met zaden van *Loranthus pentandrus*, op één dag door een jonge *Dicaeum* uitgeworpen (nat. gr.).